

**Βελτίωση των ψηφιακών εργαλείων για μια συμπεριληπτική
εκπαίδευση ενηλίκων με δυσλεξία**

2022-1-IT02-KA220-ADU-000087842

**Κοινά σημάδια δυσλεξίας και εγχειρίδιο στρατηγικών
αποκατάστασης**

Έργο που συντάχθηκε από: Konstantina Kostami, European Knowledge Spot

Συνεργάτες: Education in Progress,

Latvijas Universitate,

Eurospeak Limited

Asociacia Dyslexia -Bulgaria"

Danmar Computers Sp Zoo

Table of Contents

Εισαγωγή.....	3
Ιδανικές παρεμβάσεις και προτάσεις-Συμπεράσματα από τις ομάδες εστίασης.....	4
Ιδανικές παρεμβάσεις και τεχνικές με βάση τα ευρήματα των ομάδων εστίασης.....	6
ο συνεργασία μεταξύ μαθητών και καθηγητών, προώθηση του ανοιχτού διαλόγου και προσαρμογή των τεχνικών με βάση τις ατομικές ανάγκες που θα είναι ενσυναισθητικές για τον μαθητή.....	7
ο η ευελιξία θα πρέπει να συμπεριληφθεί στις μεθόδους εξέτασης των γνώσεων και των δεξιοτήτων των δυσλεκτικών μαθητών, π.χ. παρέχοντας τη δυνατότητα προσαρμογής της μορφής της εξέτασης.....	7
ο θα πρέπει να επιτρέπεται στους δυσγραφικούς μαθητές να γράφουν σημειώσεις και έγγραφα σε φορητούς υπολογιστές.....	7
Προτάσεις από τα ευρήματα των ομάδων εστίασης.....	7
Αποδεδειγμένοι δείκτες δυσλεξίας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους.....	9
Γενικοί δείκτες.....	9
Δείκτες ανάγνωσης, γραφής και ορθογραφίας.....	10
Μαθηματικά, Διαχείριση χρόνου, Δείκτες κατεύθυνσης.....	10
Δείκτες συμπεριφοράς, υγείας και προσωπικότητας.....	11
Δείκτες μνήμης και νόησης.....	11
Δείκτες συμπεριφοράς, υγείας, ανάπτυξης & προσωπικότητας.....	11
Δείκτες Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας.....	12
Διαγνωστικά Τεστ.....	13
Βέλτιστες παιδαγωγικές και τεχνολογικές προσεγγίσεις για ενήλικες με δυσλεξία....	15
Συμπεράσματα.....	22

Εισαγωγή

Η παρούσα συγκεντρωτική έκθεση συνοψίζει τα αποτελέσματα προηγούμενων δραστηριοτήτων εργασίας που διεξήχθησαν από τις χώρες εταίρους της κοινοπραξίας, στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας No.2 - *Ανάπτυξη του εγχειριδίου κοινών σημείων δυσλεξίας και στρατηγικών αποκατάστασης: Έκθεση με τεκμηριωμένους δείκτες δυσλεξίας ενηλίκων, καταγραφή καινοτόμων παιδαγωγικών και τεχνολογικών προσεγγίσεων για ενήλικες με δυσλεξία, ευρήματα από τις ομάδες εστίασης που περιλαμβάνονται επίσης στις εθνικές εκθέσεις σχετικά με τα τρέχοντα προγράμματα κατάρτισης ειδικά για τη δυσλεξία και τα υπάρχοντα κενά στο σύστημα.*

Στόχος είναι η ανάπτυξη ενός εγχειριδίου για τα κοινά σημάδια δυσλεξίας και τις στρατηγικές διόρθωσης που απευθύνεται σε εκπαιδευτές ενηλίκων, το οποίο θα παρέχει μια γενική κατανόηση των σημείων και των συμπτωμάτων της δυσλεξίας καθώς και των πιο αποτελεσματικών στρατηγικών διόρθωσης της δυσλεξίας. Θέτει τη βάση για την επίτευξη του οράματος του DYGI4ADU για την ενίσχυση του υποστηρικτικού ρόλου των εκπαιδευτών ενηλίκων στην καθοδήγηση και τη συμβουλευτική των εκπαιδευομένων με δυσλεξία και τη δημιουργία μιας εκπαίδευσης ενηλίκων χωρίς αποκλεισμούς μέσω της εκπόνησης εκτεταμένης αξιολόγησης αναγκών, της ανάλυσης του φαινομένου της δυσλεξίας ενηλίκων και της σε βάθος διερεύνησης αποτελεσματικών μεθοδολογιών για την αποκατάσταση.

Η ομάδα-στόχος του εγγράφου αποτελείται από εκπαιδευτές ενηλίκων, παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων, ερευνητές και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής.

Ιδανικές παρεμβάσεις και προτάσεις-Συμπεράσματα από τις ομάδες εστίασης

Παρατηρήθηκε ότι τα κενά και οι προκλήσεις που εντοπίστηκαν στα πλαίσια της δυσλεξίας ενηλίκων είναι κοινά στη Βουλγαρία, τη Λετονία, την Πολωνία, την Ελλάδα και την Ιταλία. Οι ομάδες εστίασης διεξήχθησαν από τους ακόλουθους οργανισμούς-εταίρους του έργου:

- o Education in Progress (Ιταλία)
- o Latvijas Universitate (Λετονία)
- o Eurospeak Limited (Ιρλανδία)
- o Asociacia Dyslexia (Βουλγαρία)
- o European Knowledge Spot (Ελλάδα)
- o Danmar Computers Sp Zoo (Πολωνία)

Τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2023 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 6 ομάδες εστίασης με συνολική συμμετοχή 49 ατόμων. Η εμπειρία και η εξειδίκευση των συμμετεχόντων στην εκπαίδευση ενηλίκων ήταν ευρεία: εκπαιδευτές ενηλίκων και εκπαιδευτές με μακρά διδακτική εμπειρία, καθηγητές πανεπιστημίου και λέκτορες, διευθυντές σχολείων, επαγγελματίες εκπαιδευτές, καθηγητές ξένων γλωσσών, ψυχολόγοι, ειδικοί σε θέματα δυσλεξίας, εκπαιδευτικοί σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, εκπαιδευτικοί υποστήριξης, εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας, λογοθεραπευτές.

Η επιλογή αυτή επέτρεψε να κατανοηθεί η θέση όλων των μερών στην εκπαιδευτική διαδικασία και να επισημανθούν οι προκλήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος σε σχέση με την εκπαίδευση ενηλίκων με δυσλεξία.

Τα κυριότερα σημεία συνοψίζονται παρακάτω:

- Σημαντικό κενό στη διαθεσιμότητα εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης, προσαρμοσμένων στη δυσλεξία ενηλίκων σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα
- Έλλειψη τυποποιημένων εργαλείων διαλογής και αξιολόγησης ειδικά σχεδιασμένων για ενήλικες, με αποτέλεσμα την υποδιάγνωση ή την καθυστερημένη διάγνωση της δυσλεξίας
- Έλλειψη εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης της δυσλεξίας σε πολλές περιοχές. Training and professional development opportunities for adult educators and support staff in dyslexia are often limited
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν περιορισμένες ή καθόλου γνώσεις ή/και στρατηγικές για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και την υποστήριξη των δυσλεξικών ενηλίκων σε διάφορα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.
- Η ομαλή μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση ή την περαιτέρω εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει πρόκληση για τους ενήλικες με δυσλεξία
- Ανάγκη για αυξημένη ευαισθητοποίηση και εξάλειψη του στίγματος της δυσλεξίας μεταξύ των παρόχων εκπαίδευσης ενηλίκων, των εργοδοτών και του ευρύτερου κοινού.

Ιδανικές παρεμβάσεις και τεχνικές με βάση τα ευρήματα των ομάδων εστίασης

- ο υλικό φιλικό προς τη δυσλεξία, όπως βιβλία με πρακτικές προσαρμογές
- ο χρήση χρωμάτων, μετα-γλώσσα και μορφοποίηση κειμένου που βοηθά
- ο χρήση ειδικών γραμματοσειρών, έγχρωμων εικόνων, λευκού χώρου και παροχή οδηγού για συζητήσεις με μαθητές και γονείς
- ο επισημάνση λέξεων-κλειδιών, αργή ανάγνωση και χρήση μνημονικών μέσων
- ο σημασία των εξατομικευμένων προσαρμογών, όπως ο επιπλέον χρόνος και ο χωρισμός μεγάλων κομματιών κειμένου.
- ο εργαλεία πληροφορικής που βασίζονται στη χρήση γραμματοσειρών χρήσιμων για τους δυσλεκτικούς, τα οποία βοηθούν να διαβάζουν καλύτερα και να αναγνωρίζουν καλύτερα τις λέξεις.
- ο μετα-γνωστική διδασκαλία, με γραφικά
- ο οπτικά ψηφιακά εργαλεία, με ελάχιστο γραπτό κείμενο και ηχητική υποστήριξη
- ο Tilde - διαβάζει το κείμενο
- ο Bruno, Bruno Master - μπορεί να βοηθήσει με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο
- ο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το Voice reader σε ένα μάθημα, αλλά δεν μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε σε εξετάσεις - είναι μια αντίφαση.
- ο το δωρεάν διαδικτυακό εργαλείο Immersive Reader για την υποστήριξη της ανάγνωσης και της γραφής
- ο το Good Write που είναι ένας έξυπνος διορθωτής κειμένου διαθέσιμος για τους μαθητές
- ο η χρήση του MindMap που συμβάλλει τα μέγιστα στη μάθηση των μαθητών με δυσλεξία. Είναι ένα εργαλείο που μπορεί να προσαρμοστεί στη μαθησιακή διαδικασία όλων των μαθητών και

να κάνει τη μάθηση μια πιο διασκεδαστική διαδικασία εξετάζοντας θέματα με παραδείγματα που σχετίζονται με την κοινωνική σφαίρα και την καθημερινή ζωή, ένας δυσλεξικός μπορεί να χρησιμοποιήσει άλλες προσωπικές δεξιότητες για την αντιμετώπιση ενός θεωρητικού θέματος, όπως η δημιουργικότητα, η μνήμη, η διαίσθηση και ο προσωπικός συλλογισμός.

- ο οι μαθητές εκφράζονται με πιο δημιουργικά μέσα όπως η τέχνη
- ο συνεργασία μεταξύ μαθητών και καθηγητών, προώθηση του ανοιχτού διαλόγου και προσαρμογή των τεχνικών με βάση τις ατομικές ανάγκες που θα είναι ενσυναισθητικές για τον μαθητή.
- ο η ευελιξία θα πρέπει να συμπεριληφθεί στις μεθόδους εξέτασης των γνώσεων και των δεξιοτήτων των δυσλεκτικών μαθητών, π.χ. παρέχοντας τη δυνατότητα προσαρμογής της μορφής της εξέτασης
- ο θα πρέπει να επιτρέπεται στους δυσγραφικούς μαθητές να γράφουν σημειώσεις και έγγραφα σε φορητούς υπολογιστές

Προτάσεις από τα ευρήματα των ομάδων εστίασης

- ο ανάπτυξη διδακτικού υλικού σχεδιασμένου για ενήλικες με δυσλεξία
- ο ενίσχυση της τεχνολογικής υποστήριξης
- ο σύμβουλοι σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα
- ο οι εκπαιδευτικοί θα ήθελαν να έχουν πρόσβαση σε κατάρτιση σχετικά με το πώς να βοηθούν ενήλικες μαθητές με δυσλεξία.
- ο αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη νευροδιαφορετικότητα και μείωση του στίγματος
- ο ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα και τους νόμους, ιδίως στον εργασιακό χώρο, και την ανάγκη για εύλογες προσαρμογές
- ο αύξηση της ευαισθητοποίησης των εργοδοτών και των φορέων προσλήψεως
- ο αναπλαισιώνοντας τη δυσλεξία ως θετικό χαρακτηριστικό και αξιοποιώντας τις μοναδικές ικανότητες επίλυσης προβλημάτων των ατόμων με δυσλεξία

- ο προβολή διάσημων δυσλεξικών ως προτύπων και επιχειρηματιών, αναπλαισιώνοντας τη δυσλεξία με θετικό τρόπο και αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση του κοινού*
- ο σημασία των πολιτικών και των υποδομών που απαιτούν νομικά προσαρμογές για την υποστήριξη των δυσλεκτικών μαθητών*
- ο ευαισθητοποίηση της κοινότητας σχετικά με τις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις των ενηλίκων που έχουν αδιάγνωστη δυσλεξία και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις σπουδές τους ή στο εργασιακό τους περιβάλλον*
  - αλλαγή της στάσης απέναντι στη δυσλεξία σε νομοθετικό επίπεδο*
- ο οι τοπικές αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίζουν τις ειδικές ανάγκες, να είναι διαθέσιμες για υποστήριξη (όχι μόνο τα κέντρα ανάπτυξης, αλλά άμεσα οι τοπικές αρχές), έτσι - κέντρα υποστήριξης.*
- ο είναι καλό τα σχολεία να διαθέτουν συμβούλους σταδιοδρομίας οι οποίοι βοηθούν τους μαθητές να γνωρίζουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους και στη συνέχεια να μπορούν να αξιολογήσουν οι ίδιοι τις επιλογές τους.*
- ο συνεργασία με την κοινωνία. Η κοινωνία πρέπει ακόμα να ωριμάσει ώστε να καταλάβουμε τι πρέπει να κάνουμε, πώς να το κάνουμε, ώστε να βοηθήσει τον εργοδότη*
- ο ευαισθητοποίηση των μαθητών και των εκπαιδευτικών σχετικά με την υποστήριξη των δυσλεξικών μαθητών*
- ο αξιολόγηση και διάγνωση της δυσλεξίας στην ενήλικη ζωή*

Αποδεδειγμένοι δείκτες δυσλεξίας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους

Γενικοί δείκτες

Πολύ διστακτική/ός, Μπορεί να είναι σε θέση να αισθάνεται τα συναισθήματα και την ενέργεια των άλλων, Θυμάται ότι δυσκολευόταν στο σχολείο, Συχνά έχει δυσλεκτικά παιδιά, Αποσπάται εύκολα η προσοχή/ενοχλείται από θορύβους και άλλα πράγματα στο περιβάλλον, Μπορεί να φαίνεται ότι "ξεχνιέται" και να μην αντιλαμβάνεται ότι συμβαίνει, Απολαμβάνει τα βιντεοπαιχνίδια, Μιλάει λάθος, χρησιμοποιεί λάθος ή προφέρει λάθος λέξεις χωρίς να το καταλαβαίνει, Μπορεί να έχει κακή ισορροπία ή να είναι/ήταν πολύ αθλητικός, Μπορεί να έχει εξαιρετική ανάμνηση γεγονότων που βίωσε ή να μην θυμάται καθόλου, Μπορεί να μπερδεύει παρελθοντικές συζητήσεις ή να κατηγορείται ότι "δεν ακούει.", Δυσκολεύεται να θυμάται ονόματα ανθρώπων χωρίς κόλπα, αλλά θυμάται πρόσωπα, Δυσκολεύεται να θυμάται προφορικές οδηγίες ή κατευθύνσεις, Κακή ανάκληση συνομιλιών ή ακολουθίας γεγονότων.

Δείκτες ανάγνωσης, γραφής και ορθογραφίας

Δυσκολία στην ανάγνωση άγνωστων γραμματοσειρών, Αποφεύγει να διαβάζει δυνατά. Μπορεί να αντιπαθεί τη δημόσια ομιλία, Συνήθως αντιλαμβάνεται ότι "διαβάζει καλύτερα σιωπηλά.", Έχει υιοθετήσει αντισταθμιστικά τεχνάσματα για να θυμάται την ορθογραφία και τα ομώνυμα, ή χρησιμοποιεί λανθασμένα τα ομώνυμα και έχει κακή ή ασυνεπή/φωνητική ορθογραφία, Η αναγνωστική ευχέρεια και η κατανόηση κυμαίνεται ανάλογα με το θέμα, Συχνά πρέπει να ξαναδιαβάζει προτάσεις για να κατανοήσει, Κουράζεται ή βαριέται γρήγορα κατά την ανάγνωση, Εξάρτηση από άλλους (βοηθούς, συζύγους, σημαντικούς άλλους) για τη γραπτή αλληλογραφία, Αβεβαιότητα με τις λέξεις, τα σημεία στίξης και την ορθογραφία όταν γράφει. Εξάρτηση από τον

έλεγχο ορθογραφίας και γραμματικής, Αβειβαιότητα με τις λέξεις, τα σημεία στίξης και την ορθογραφία όταν γράφει. Αξιοπιστία στον ορθογραφικό και γραμματικό έλεγχο, Λέξεις εκτός πλαισίου φαίνονται "λάθος", Κακός γραφικός χαρακτήρας - κρύβει ορθογραφικά λάθη, Γράφει με όλα τα κεφαλαία γράμματα ή αναμειγνύει κεφαλαία γράμματα μέσα σε λέξεις. Συντομεύει συχνά τις λέξεις.

Μαθηματικά, Διαχείριση χρόνου, Δείκτες κατεύθυνσης

Μπορεί να καταλαβαίνει ανώτερα μαθηματικά, αλλά δεν μπορεί να το δείξει στο χαρτί, Μπορεί να υπερέχει στα μαθηματικά, ή μπορεί να εξακολουθεί να βασίζεται σε κόλπα για να θυμάται μαθηματικά γεγονότα, Βασίζεται σε αριθμομηχανές ή μέτρημα με τα δάχτυλα. Μπορεί να δυσκολεύεται να κάνει ψιλά, Δυσκολεύεται με τα αριστερά/δεξιά και/ή τα βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά, Χάνεται εύκολα ή δεν ξεχνά ποτέ ένα μέρος που έχει πάει, Δυσκολεύεται να διαβάσει χάρτες, Μπορεί να έχει άγχος ή στρες όταν οδηγεί σε άγνωστα μέρη. Βασίζεται σε άλλους να οδηγούν όταν είναι δυνατόν, Μπορεί να χάσει την αίσθηση του χρόνου και να αργεί συχνά - ή έχει μεγάλη επίγνωση του χρόνου και αργεί πολύ σπάνια, Δυσκολεύεται να εκτιμήσει πόσο χρόνο θα χρειαστεί για να ολοκληρώσει μια εργασία.

Δείκτες συμπεριφοράς, υγείας και προσωπικότητας

Μπορεί να είναι εύκολα απογοητευμένος, θυμωμένος ή ενοχλημένος, Αγχώνεται εύκολα και συγκλονίζεται σε ορισμένες καταστάσεις, Χαμηλή αυτοεκτίμηση όταν μιλάει σε μια ομάδα. Μπορεί να δυσκολεύεται να βγάλει τις σκέψεις του προς τα έξω - κάνει συχνά παύσεις, μιλάει με φράσεις που σταματούν ή αφήνει προτάσεις ημιτελείς. Αυτό μπορεί να επιδεινωθεί με το άγχος ή την απόσπαση της προσοχής, Αυτοπεποίθηση όταν μιλάει σε μια ομάδα. Μπορεί να δυσκολεύεται να βγάλει τις σκέψεις του - κάνει συχνές παύσεις, μιλάει με φράσεις που σταματούν ή αφήνει προτάσεις ατελείς. Αυτό μπορεί να επιδεινωθεί με το άγχος ή την απόσπαση της προσοχής, Επιμένει σε αυτό που γνωρίζει - φοβάται τα νέα καθήκοντα ή οποιαδήποτε κατάσταση όπου βρίσκεται εκτός της ζώνης άνεσης, Εξαιρετικά ακατάστατος ή καταναγκαστικά τακτικός, Η

σύγχυση, το άγχος, τα προβλήματα σωματικής υγείας, η πίεση του χρόνου και η κόπωση θα αυξήσουν σημαντικά τα συμπτώματα.

Δείκτες μνήμης και νόησης

Εξαιρετική μακροπρόθεσμη μνήμη για εμπειρίες, τοποθεσίες και πρόσωπα, Φτωχή μνήμη για ακολουθίες, γεγονότα και πληροφορίες που δεν έχουν βιωθεί, Σκέφτεται κυρίως με εικόνες και συναισθήματα, όχι με ήχους ή λέξεις (ελάχιστος εσωτερικός διάλογος).

Δείκτες συμπεριφοράς, υγείας, ανάπτυξης & προσωπικότητας

Εξαιρετικά άτακτο άτομο ή ψυχαναγκαστικά τακτικό, Μπορεί να είναι ο κλόουν της τάξης, ταραχοποιός ή πολύ ήσυχος, Είχε ασυνήθιστα πρώιμα ή όψιμα αναπτυξιακά στάδια (ομιλία, μπουσούλημα, περπάτημα, δέσιμο παπουτσιών), Επιρρεπές σε μολύνσεις των αυτιών, ευαίσθητο σε τρόφιμα, πρόσθετα και χημικά προϊόντα, Μπορεί να έχει πολύ βαθύ ή ελαφρύ ύπνο, να βρέχει το κρεβάτι του πέρα από την κατάλληλη ηλικία, Ασυνήθιστα υψηλή ή χαμηλή ανοχή στον πόνο, Έντονο αίσθημα δικαιοσύνης, συναισθηματικά ευαίσθητο, επιδιώκει την τελειότητα, Τα λάθη και τα συμπτώματα αυξάνονται δραματικά με τη σύγχυση, την πίεση του χρόνου, το συναισθηματικό στρες ή την κακή υγεία.

Δείκτες Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας

Απασχολείται σε εργασία/θέση που κρύβει τις δυσκολίες ή δεν απαιτεί την αντιμετώπιση προβληματικών περιοχών, Κρύβει τις δυσκολίες από τους συναδέλφους, τους φίλους και ακόμη και την οικογένεια, Απογοητεύεται από "συναντήσεις σχεδιασμού" και διαδοχικές εργασίες - έχει ήδη

την απάντηση και τον τρόπο να την κάνει, Απογοητεύεται ή κατακλύζεται από μακροσκελείς φόρμες ή διαδοχικές διαδικασίες, Ευδοκίμει σε επαγγέλματα όπου μπορούν να αξιοποιηθούν τα οπτικοχωρικά/κινητικά ταλέντα, Μπορεί να παραλείψει προαγωγές ή ευκαιρίες εξέλιξης που θα απαιτούσαν περισσότερη διοικητική εργασία, Δυσκολεύεται να εστιάσει και να παραμείνει στο έργο του - μπορεί να αισθάνεται πιο άνετα να διαχειρίζεται πολλές διαφορετικές εργασίες ταυτόχρονα, Δυσκολία με τις εξετάσεις - η επιτυχία σε τυποποιημένες εξετάσεις μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την επαγγελματική εξέλιξη, Πολύ επιτυχημένος/υπερβάλλον ή θεωρείται ότι "δεν εργάζεται σύμφωνα με τις δυνατότητές του. " Όπως και να έχει, επιδεικνύει ακραία εργασιακή ηθική, Μπορεί να είναι τελειομανής και να αντιδρά υπερβολικά όταν κάνει κάποιο λάθος, Σκέφτεται έξω από το κουτί ή λειτουργεί με πολύ αυστηρούς κανόνες για τον εαυτό του, Μαθαίνει καλύτερα μέσω της πρακτικής εμπειρίας, των επιδείξεων, του πειραματισμού, της παρατήρησης και των οπτικών βοηθημάτων, Δυσκολίες στη λήψη σημειώσεων

Με βάση τη συλλογή όλων των κοινών ενδείξεων για τη δυσλεξία των ενηλίκων, παρατηρείται ότι υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη ότι η δυσλεξία επηρεάζει μόνο την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής. Αν αυτό ήταν αλήθεια, θα ήταν πολύ πιο εύκολο να εντοπιστεί. Στην πραγματικότητα, η δυσλεξία μπορεί να έχει επιπτώσεις σε τομείς όπως ο συντονισμός, η οργάνωση και η μνήμη. Κάθε άτομο με δυσλεξία βιώνει την πάθηση με τρόπο που είναι μοναδικός για τον ίδιο και ως εκ τούτου, ο καθένας θα έχει το δικό του σύνολο ικανοτήτων και δυσκολιών. Τα κοινά σημάδια μπορούν να βοηθήσουν τους παρόχους ενηλίκων και τους εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν αν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μπορεί να είναι ενδεικτικές της δυσλεξίας και να προτείνουν την παραπομπή σε ειδικό για επίσημη διάγνωση. Εάν ένας κατάλογος ελέγχου ή/και ένας ανιχνευτής υποδεικνύει πιθανότητα δυσλεξίας, η επίσημη διαγνωστική αξιολόγηση είναι ο μόνος τρόπος για να επιβεβαιωθεί εάν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας μαθητής/εργαζόμενος οφείλονται στη δυσλεξία.

Διαγνωστικά Τεστ

Τα διάφορα τεστ για τη δυσλεξία εξετάζουν διαφορετικές δεξιότητες. Παρακάτω παρατίθεται μια συλλογή από τεστ που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση της δυσλεξίας στην ενήλικη ζωή. Τα διαγνωστικά τεστ μπορούν να δώσουν μια ένδειξη πιθανών δυσλεξικών δυσκολιών. Συχνά είναι δωρεάν ή διατίθενται στο διαδίκτυο με μικρή χρέωση, αλλά δεν μπορούν να παρέχουν διάγνωση και δεν είναι 100% ακριβή.

ΤΕΣΤ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
Κάντε το τεστ-Είμαι δυσλεκτικός; By Ronald D. Davis & Davis Dyslexia Association International	https://www.testdyslexia.com/cgi-bin/assessor.cgi?action=begin
Τεστ δυσλεξίας - Έλεγχος για ενδείξεις δυσλεξίας Learning Ally	https://learningally.org/Dyslexia/Dyslexia-Test
Εργαλείο αυτοαξιολόγησης Fran Levin Bowman, Ed.D. & Vincent Culotta, Ph.D	https://dyslexiaida.org/dyslexia-test/
Διαδικτυακό τεστ δυσλεξίας By Beatingdyslexia	https://www.beatingdyslexia.com/online-dyslexia-test.html
Ερωτηματολόγιο ιστορικού ανάγνωσης ενηλίκων Lefly & Pennington, 2000	https://dyslexiaida.org/screening-for-dyslexia/dyslexia-screener-for-adults/
Λίστα ελέγχου δυσλεξίας ενηλίκων Dyslexia Association of Singapore	https://www.das.org.sg/about-dyslexia/what-is-dyslexia/adult-dyslexia-checklist.html

Τεστ δυσλεξίας για ενήλικες ADDitude Medical Advisory Panel	https://www.additudemag.com/dyslexia-symptoms-test-adults/
Διαδικτυακό τεστ δυσλεξίας	https://exceptionalindividuals.com/candidates/neurodiversity-resources/neurodiversity-quizzes/dyslexia-quiz-test/
Κατάλογος ελέγχου EIP στα ιταλικά	https://www.odipa.it/dislessia-adulti/
Τεστ δυσλεξίας ενηλίκων στα πολωνικά	https://www.diagnostyka-umyslu.pl/blog/dysleksja/dysleksja-u-doroslych-test-online/

Βέλτιστες παιδαγωγικές και τεχνολογικές προσεγγίσεις για ενήλικες με δυσλεξία

Υποστηρικτικές τεχνολογίες

Το **Immersive Reader** έχει σχεδιαστεί για να κάνει την ανάγνωση ευκολότερη και πιο προσιτή για τους χρήστες με αναγνωστικές δυσκολίες. Το εργαλείο διαθέτει διάφορες λειτουργίες που μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα με τις ανάγκες του χρήστη. Για παράδειγμα, Κείμενο - σε - ομιλία, εστίαση γραμμών (επισήμανση γραμμών καθώς ο αναγνώστης διαβάζει), λεξικό εικόνων, επισήμανση μερών του λόγου, ανάλυση συλλαβών και μεταφραστής.

Η **γραμματσειρά Dyslexie** δημιουργήθηκε από έναν γραφίστα με δυσλεξία. Με ευρύτερα διαστήματα και μοναδικά σχήματα γραμμάτων είναι ευκολότερο για τον χρήστη να διακρίνει μεταξύ των μεμονωμένων γραμμάτων. Για παράδειγμα, b & d. Η βασική ευθυγράμμιση είναι βαρύτερη από την επάνω, γεγονός που βοηθά στην αποφυγή του "γυρίσματος" ή της "περιστροφής". Τα σημεία στίξης είναι πιο ευδιάκριτα, καθιστώντας τα πιο εύκολα αναγνωρίσιμα.

Το **Dragon Professional Individual** είναι ένα λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας που αναπτύχθηκε από την nuance communications. Επιτρέπει στους χρήστες να υπαγορεύουν κείμενο και να εκτελούν διάφορες εργασίες στον υπολογιστή hands-free, χρησιμοποιώντας τη φωνή τους. Είναι εξαιρετικά ακριβές και προσαρμόζεται στα πρότυπα ομιλίας του χρήστη με την πάροδο του χρόνου, βελτιώνοντας την ακρίβεια αναγνώρισης. Υποστηρίζει την υπαγόρευση σε διάφορες γλώσσες και επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν προσαρμοσμένες εντολές για συγκεκριμένες εργασίες, όπως το άνοιγμα εφαρμογών ή την πλοήγηση σε συγκεκριμένα αρχεία.

Οι **έγχρωμες επικαλύψεις** είναι διαφανή φύλλα πλαστικού που τοποθετούνται πάνω από το γραπτό κείμενο για να μειώσουν το οπτικό άγχος και να βελτιώσουν την ταχύτητα και την ακρίβεια ανάγνωσης για ορισμένα άτομα με δυσλεξία. Οι επικαλύψεις βοηθούν στην ανακούφιση συμπτωμάτων όπως η καταπόνηση των ματιών, οι πονοκέφαλοι και η δυσκολία

συγκέντρωσης. Το χρώμα της επικάλυψης που λειτουργεί καλύτερα διαφέρει για κάθε άτομο. Τα συνηθισμένα χρώματα περιλαμβάνουν, κίτρινο, ροζ, μπλε και πράσινο.

Η EasyReading δημιουργήθηκε από τον Ιταλό σχεδιαστή, Federico Alfonsetti και είναι μια υβριδική γραμματοσειρά - με βασικό σχεδιασμό - έχει τόσο serif όσο και sans-serif γράμματα.

Ο συγκεκριμένος σχεδιασμός των γραμμάτων με αποκλειστικό serif, είναι απαραίτητος για την αποφυγή σύγχυσης γραμμάτων με παρόμοια μορφή.

Το Mindview είναι μια υποστηρικτική τεχνολογία που βοηθά τους χρήστες στη δημιουργία "χαρτών μυαλού".

Το Mindview βοηθά να μετατρέψει τις μονότονες πληροφορίες σε πολύχρωμα, αξιομνημόνευτα και εξαιρετικά οργανωμένα διαγράμματα που λειτουργούν σύμφωνα με τον φυσικό τρόπο σκέψης και εργασίας του εγκεφάλου. Το Mindview επιτρέπει την ενσωμάτωση οπτικών γραφικών, τον συντονισμό χρωμάτων, την αναδιοργάνωση ιδεών και διαδραστικών στοιχείων, όπως έγγραφα κειμένου, συνδέσμους ιστότοπων, αρχεία βίντεο και αρχεία ήχου, στους χάρτες μυαλού.

Το Balabolka είναι ένα δωρεάν λογισμικό μετατροπής κειμένου σε ομιλία, το οποίο μπορεί να προσαρμοστεί ως προς το ύψος, την ταχύτητα και την ένταση. Επιτρέπει στους χρήστες να ακούν κείμενο αντί να το διαβάζουν. Μπορεί επίσης να επισημάνει τα τμήματα του κειμένου καθώς διαβάζει. Περιλαμβάνει έναν ορθογραφικό έλεγχο, προσαρμόσιμα πλήκτρα άμεσης πρόσβασης και τη δυνατότητα αποθήκευσης αρχείων ήχου.

Το Ghotit είναι μια υποστηρικτική τεχνολογία που βοηθά τα άτομα με την ανάγνωση και τη γραφή. Περιλαμβάνει βοήθεια στην ορθογραφία και τη γραμματική, πρόβλεψη λέξεων, μετατροπή κειμένου σε ομιλία, προσωπικό λεξικό και φιλικό προς τη δυσλεξία περιβάλλον χρήστη με προσαρμόσιμες γραμματοσειρές, χρώματα και διατάξεις.

Το Read&Write είναι μια υποστηρικτική τεχνολογία με λειτουργίες όπως η μετατροπή κειμένου σε ομιλία, η πρόβλεψη λέξεων και η μετάφραση.

Η ADYS είναι μια γραμματοσειρά σχεδιασμένη για άτομα με δυσλεξία. Η γραμματοσειρά μειώνει την εναλλαγή γραμμάτων, βοηθά τον αναγνώστη να παρακολουθεί τις προτάσεις και

δίνει πιο ξεκάθαρα σχήματα. Το μαύρο χρώμα των σημείων στίξης και των κεφαλαίων γραμμμάτων ενισχύεται για να βοηθά στη διάκριση μεταξύ της αρχής και του τέλους των προτάσεων.

To Voiceclip είναι μια βουλγαρική εφαρμογή για κινητά τηλέφωνα για ηχητικά βιβλία. Η βιβλιοθήκη ήχου περιέχει μια μεγάλη ποικιλία παιδικών βιβλίων, εκπαιδευτικής λογοτεχνίας και πολλά άλλα. Όλα τα κείμενα διαβάζονται από επαγγελματίες ηθοποιούς. Η ιδέα της εφαρμογής για κινητά είναι να δείξει πώς η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας και να ενθαρρύνει και να παρακινήσει τους ανθρώπους (ιδιαίτερα τα παιδιά και τους νέους) να διαβάσουν περισσότερα.

To RoboBraille είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία που παρέχει αυτοματοποιημένη μετατροπή εγγράφων κειμένου σε διάφορες προσβάσιμες μορφές για άτομα με προβλήματα όρασης ή δυσκολίες ανάγνωσης. Επιτρέπει στους χρήστες να μεταφορτώνουν έγγραφα σε διάφορες μορφές, όπως PDF, Word ή απλό κείμενο, και τα μετατρέπει σε προσβάσιμες μορφές, όπως Braille, μεγάλες εκτυπώσεις ή ήχο. Η υπηρεσία χρησιμοποιεί προηγμένους αλγορίθμους και γλωσσικά εργαλεία για τη δημιουργία ακριβών και υψηλής ποιότητας προσβάσιμων εκδόσεων των εγγράφων. Το RoboBraille συμβάλλει στην ενίσχυση της προσβασιμότητας και στη βελτίωση της εμπειρίας ανάγνωσης για τα άτομα με αναπηρία στην εκτύπωση.

To BrunoMaster είναι ένα λογισμικό υποστηρικτικής τεχνολογίας και ένα μηχάνημα ανάγνωσης. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ενήλικες και παιδιά. Το BrunoMaster - είναι μια εκπαιδευτική πλατφόρμα, με μετατροπή κειμένου σε ομιλία. Επιτρέπει στο χρήστη να προβάλλει σαρωμένο ή εισαγόμενο κείμενο σε διαφορετικά μεγέθη γραμματοσειράς και να παρακολουθεί το αρχείο ήχου που διαβάζεται δυνατά. Πλοήγηση σε κείμενο.

To Livescribe Smartpen καταγράφει διαλέξεις/συναντήσεις ενώ ο χρήστης κρατάει σημειώσεις. Διαθέτει δυνατότητες μεταγραφής σε 27 διαφορετικές γλώσσες. Τα στυλό είναι εξοπλισμένα με κάμερα IR και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν με κανονικό χαρτί. Οι σημειώσεις και ο ήχος μπορούν να μεταφερθούν ασύρματα σε κινητό ή υπολογιστή.

Οι ψηφιακοί μαρκαδόροι επιτρέπουν στους χρήστες να σαρώνουν άμεσα τις σημειώσεις σε υπολογιστή, smartphone ή tablet: Οι στυλό σάρωσης χειρός ολισθαίνουν σε μια γραμμή

τυπωμένου κειμένου και στη συνέχεια εμφανίζονται αμέσως στην οθόνη. Σαρώνει και μεταφράζει πάνω από 40 γλώσσες και είναι εξαιρετικά ακριβής και γρήγορος πολύγλωσσος σαρωτής κειμένου OCR.

To Voice Dream Reader είναι ένα ευέλικτο εργαλείο ανάγνωσης για συσκευές iOS της Apple - iPhone, iPad και Apple Watch. Διαθέτει γραμματοσειρά φιλική προς τη δυσλεξία, συγχρονισμό κειμένου και ήχου, προσαρμόσιμο μέγεθος γραμματοσειράς και συνδυασμούς χρωμάτων, καθώς και πλήρη υποστήριξη VoiceOver.

Παιδαγωγικές προσεγγίσεις

UDL είναι ένα πλαίσιο μάθησης. Η UDL σημαίνει ότι τα προγράμματα σπουδών είναι τόσο περιεκτικά όσο και πιο προσιτά για τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία. Οι 3 αρχές της UDL είναι οι εξής: 1. Πολλαπλά μέσα αναπαράστασης, συμπεριλαμβανομένων του κειμένου, του βίντεο και του ήχου. 2. Πολλαπλά μέσα έκφρασης, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να γράψουν μια έκθεση ή να δημιουργήσουν μια παρουσίαση πολυμέσων. 3. Πολλαπλά μέσα εμπλοκής, οι εκπαιδευτικοί παρέχουν στους μαθητές διαφορετικούς τύπους δραστηριοτήτων για να εξερευνήσουν διαφορετικά θέματα.

To coaching και το mentoring είναι δύο στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη ενηλίκων με δυσλεξία στον εργασιακό χώρο. Το coaching περιλαμβάνει τη συνεργασία με έναν εκπαιδευμένο επαγγελματία που βοηθά το άτομο με δυσλεξία να αναπτύξει στρατηγικές για να ξεπεράσει τις προκλήσεις που σχετίζονται με τη δυσλεξία στον εργασιακό χώρο. Το mentoring, από την άλλη πλευρά, περιλαμβάνει τη σύζευξη του ατόμου με δυσλεξία με έναν πιο έμπειρο συνάδελφο που μπορεί να παρέχει καθοδήγηση, υποστήριξη και συμβουλές με βάση τις δικές του εμπειρίες στον εργασιακό χώρο.

Libera Mente Imparo ή 'Freely I learn' είναι ένα πρόγραμμα που επικεντρώνεται στην υποστήριξη ατόμων με δυσλεξία στο μαθησιακό τους ταξίδι. Το πρόγραμμα προσφέρει υποστήριξη και κατάρτιση σε δασκάλους, εκπαιδευτικούς και γονείς για να ενισχύσουν την κατανόηση της μάθησης με δυσλεξία. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία ενός

εκπαιδευτικού συστήματος χωρίς αποκλεισμούς, ενώ παράλληλα συνεργάζεται με εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους, λογοθεραπευτές και άλλους επαγγελματίες για την παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης σε μαθητές με δυσλεξία.

Το **3DLEXIA** για την αγγλική μέθοδο δημιουργήθηκε από την κυρία Αγγελική Παππά. Πρόκειται για μια πολυαισθητηριακή προσέγγιση για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε άτομα με δυσλεξία. Χρησιμοποιεί ένα συνδυασμό διαφορετικών τεχνικών διδασκαλίας, πρωτότυπα χειροποίητα εργαλεία, καθώς και εξειδικευμένα εργαλεία, επαυξημένη πραγματικότητα, διαδραστικούς πίνακες & iPads. Χρησιμοποιώντας ένα τέτοιο εύρος πόρων, λειτουργεί ενδυναμώνοντας τους μαθητές να ανακαλύψουν για τον εαυτό τους τις πλήρεις δυνατότητές τους.

Το **πρόγραμμα Davis** αναπτύχθηκε από τον Ron Davis, ο οποίος είναι ο ίδιος δυσλεξικός. Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί εκπαιδευμένους διαμεσολαβητές οι οποίοι παρέχουν ατομική παρέμβαση σε άτομα με δυσλεξία. Αντί να θεωρείται ως βλάβη, θεωρείται ως ένας διαφορετικός τρόπος σκέψης και επεξεργασίας πληροφοριών. Ενσωματώνει πολυαισθητηριακές τεχνικές και χρησιμοποιεί διαφορετικά στυλ μάθησης.

10Clouds είναι μια πολωνική εταιρεία λογισμικού η οποία προωθεί μια κουλτούρα δίκαιης ανατροφοδότησης και προσαρμοσμένων διαδικασιών για τους εργαζομένους. Ένα υψηλό επίπεδο γνώσης και ευαισθητοποίησης των διευθυντών σχετικά με τη νευροδιαφορετικότητα και, ειδικότερα, το φάσμα της δυσλεξίας διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο.

DXC είναι παγκόσμιος ηγέτης στις υπηρεσίες πληροφορικής. Το πρόγραμμα Dandelion συνδέει τα άτομα με νευροδιαφοροποιήσεις με ουσιαστική εργασία και βοηθά τους χώρους εργασίας να καλύψουν τα κενά σε δεξιότητες πληροφορικής. Τα άτομα με νευροδιαφορετικότητα, όπως τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού, τα άτομα με δυσλεξία ή ΔΕΠΥ, έχουν συχνά μια εξαιρετική ικανότητα για οπτική σκέψη, ακρίβεια και προσοχή στη λεπτομέρεια. Αυτές είναι ανεκτίμητες δεξιότητες στον κλάδο της πληροφορικής, ιδίως σε τομείς όπως η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο ή η ανάλυση δεδομένων.

Το μάθημα **Supporting dyslexic trainee teachers** είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ της Σχολής Παιδαγωγικής και του Πανεπιστημίου του Σαουθάμπτον. Στόχος του μαθήματος είναι η παροχή υποστήριξης σε εκπαιδευτικούς με δυσλεξία. Εκτός από την εισαγωγή στη δυσλεξία, το μάθημα περιλαμβάνει μια σειρά από στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί με δυσλεξία στην τάξη.

Η αξιολόγηση αναγκών στο χώρο εργασίας (**Workplace Needs Assessment - WNA**) είναι ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε από τη Βρετανική Ένωση Δυσλεξίας για την υποστήριξη των ατόμων με δυσλεξία στο εργασιακό περιβάλλον. Ο αξιολογητής αξιολογεί το εργασιακό περιβάλλον και την οργάνωση της εργασιακής διαδικασίας και διατυπώνει συστάσεις για εύλογες βελτιώσεις.

Ερωτηματολόγιο του Πανεπιστημίου της Λετονίας: Κάθε έτος σπουδών, το Πανεπιστήμιο της Λετονίας διεξάγει ένα ερωτηματολόγιο για τους πρωτοετείς φοιτητές για να διαπιστώσει τυχόν ανάγκες που μπορεί να έχουν λόγω δυσλεξίας. Το πανεπιστήμιο παρέχει λύσεις όπως μεγαλύτερες γραμματοσειρές, επιπλέον χρόνο και πρόσθετη υποστήριξη από το διδακτικό προσωπικό.

Έργο Erasmus+: Erasmus Erasmus: Μαθησιακά παιχνίδια για δυσλεξικούς νέους ενήλικες: Το έργο αυτό αναπτύχθηκε από έξι εταίρους από τις ακόλουθες χώρες Βουλγαρία, Λιθουανία, Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Αυστρία και Λετονία. Περιλαμβάνει μια σειρά από κινητά παιχνίδια μάθησης που εστιάζουν σε δεξιότητες που είναι σημαντικές για τους νέους ενήλικες δυσλεκτικούς. Καλύπτουν επτά τομείς: Οπτική διάκριση, Οπτική μνήμη, Οπτική ακολουθία, Ακουστική διάκριση, Ακουστική μνήμη, Ακουστική ακολουθία, Χωρική θέση.

Mario Engel: "Η δυσλεξία είναι απλώς ένας διαφορετικός τρόπος να βλέπεις τον κόσμο, ένας διαφορετικός τρόπος να επεξεργάζεσαι τις πληροφορίες, ένας διαφορετικός τρόπος να μαθαίνεις και ένας διαφορετικός τρόπος να σκέφτεσαι σπουδαίες ιδέες. Ως άτομο με δυσλεξία, προσωπικά βρίσκω αξία στη μοναδική μου οπτική γωνία και στον τρόπο επεξεργασίας των πληροφοριών. Η δυσλεξία μπορεί να αποτελέσει πηγή δύναμης και δημιουργικότητας και είμαι περήφανος για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο εγκέφαλός μου".

Ο Mario Engel αναπτύσσει επί του παρόντος λύσεις λογισμικού ως υπηρεσία (SaaS) και λύσεις ηλεκτρονικών μέσων. Σχεδιάζει, σχεδιάζει και συναρμολογεί λογισμικό δυσλεξίας, παιχνίδια και μέσα ενημέρωσης. Εργάζεται ως πρόεδρος της Γερμανικής Ένωσης Δυσλεξίας.

DYS είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που προσφέρει ένα σύστημα υποστήριξης για άτομα με δυσλεξία. Το κέντρο διεξάγει εκτεταμένες έρευνες σχετικά με τη δυσλεξία και τις λύσεις, συμπεριλαμβανομένων ερευνών σε φυλακισμένους με δυσλεξία, ενήλικες που απέτυχαν στο σχολείο λόγω δυσλεξίας και φοιτητές πανεπιστημίου με δυσλεξία.

DysTEFL είναι ένα πρόγραμμα που προωθεί διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, όπως: Χρήση της τεχνολογίας, σαφήνεια και απλούστευση των γραπτών οδηγιών, παρουσίαση μόνο μικρού φόρτου εργασίας που είναι εύκολα διαχειρίσιμος, αποκλεισμός των ξένων ερεθισμάτων, επισήμανση των βασικών πληροφοριών, χρήση ρητών διαδικασιών διδασκαλίας, ταυτόχρονος συνδυασμός προφορικών και οπτικών πληροφοριών, παροχή αντιγράφων σημειώσεων, χρήση λέξεων-κλειδιών/σημείων-κλειδιών, μάθηση με τη διαμεσολάβηση ομοτίμων, ευέλικτες ώρες εργασίας και αντικαταστάσεις εργασιών.

Ανάπτυξη περιβαλλόντων μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, υποστήριξη μαθητών με δυσλεξία, Cambridge: Είναι σημαντικό να δημιουργήσετε μια υποστηρικτική και συνεργατική κουλτούρα στην τάξη, γνωρίζοντας όλους τους μαθητές σας ως άτομα και ενθαρρύνοντάς τους να γνωριστούν μεταξύ τους. Αυτό θα βοηθήσει τους μαθητές να νιώθουν άνετα να προβληματίζονται σχετικά με τις προσεγγίσεις των εργασιών και να ζητούν υποστήριξη:

- Εργαστείτε σε διαφορετικές ομάδες και ενθαρρύνετε την αξιολόγηση από ομοτίμους, ώστε οι μαθητές να συνηθίσουν να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον
- Να έχετε διαθέσιμες κάρτες σε σχήμα L για τους μαθητές, ώστε να πλαισιώνουν τμήματα των σελίδων του υπερπλήρους σχολικού βιβλίου και να βοηθούν στην εστίαση της προσοχής τους. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να χρησιμοποιούν ένα απλό κομμάτι χαρτί για να καλύπτουν τα κείμενα ανάγνωσης και να αποκαλύπτουν μία γραμμή κάθε φορά καθώς διαβάζουν.

- Προσφέρετε στους μαθητές επιλογές στον τρόπο με τον οποίο ασχολούνται με τις εργασίες, ώστε η μάθηση να είναι πιο ουσιαστική και περιεκτική. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να "ζωγραφίσουν" αντί να γράψουν σημειώσεις κατά τη διάρκεια μιας άσκησης ακρόασης ή κατά την προετοιμασία για μια άσκηση προφορικού λόγου.
- Ενθαρρύνετε τους μαθητές να ανατροφοδοτούν τις μαθησιακές τους διαδικασίες και να συζητούν πώς προσέγγισαν μια εργασία ή πώς έφτασαν σε μια συγκεκριμένη απάντηση.
- Αφιερώστε χρόνο για να εξηγήσετε τη διδασκαλία στρατηγικών εξέτασης, όπως ο τρόπος προσέγγισης συγκεκριμένων εργασιών στις εξετάσεις, και αναλύστε τις σε μια σειρά απλών βημάτων.
- Δώστε στους μαθητές τυχόν έντυπα φυλλάδια σε χαρτί με παστέλ χρώμα για να υποστηρίξετε τους μαθητές με δυσκολίες οπτικής επεξεργασίας.

Συμπεράσματα

Τα ευρήματα προβάλλουν την επείγουσα ανάγκη ενσωμάτωσης της ευαισθητοποίησης και των στρατηγικών παρέμβασης για τη δυσλεξία στα προγράμματα αρχικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ενηλίκων. Τονίζουν επίσης τη σημασία των εξατομικευμένων παρεμβάσεων και προσαρμογών, καθώς και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με δυσλεξία στην πρόσβαση σε έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη. Οι συστάσεις περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης, τη μείωση του στίγματος, την ανάπτυξη υλικού φιλικού προς τη δυσλεξία, την προώθηση της συνεργασίας και την υποστήριξη αλλαγών πολιτικής για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, ο έγκαιρος έλεγχος και τα σχετικά προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης θα αποδειχθούν χρήσιμα για τις μελλοντικές προοπτικές τους σε ακαδημαϊκό και εργασιακό επίπεδο.

Ο τομέας της εκπαίδευσης ενηλίκων στο σύνολό του απέχει ακόμη πολύ από το να παρέχει πλήρως ικανοποιητικές υπηρεσίες στους δυσλεκτικούς σπουδαστές. Αυτή η παροχή για τους δυσλεκτικούς σπουδαστές είναι πολύπλοκη και εγείρει πολλά ζητήματα όσον αφορά την ισότητα πρόσβασης, την

κατανόηση της δυσλεξίας, τον εντοπισμό και τη διαθεσιμότητα πόρων και εμπειρογνωμοσύνης. Πολλοί παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν τις θεσμικές αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με την υποστήριξη των μαθητών με δυσλεξία. Επιπλέον, κάθε χώρα ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με δυσλεξία υπό το πρίσμα των υφιστάμενων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων της.

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων πρέπει να είναι προετοιμασμένοι παιδαγωγικά, ψυχολογικά και τεχνολογικά για να εργάζονται με διαφορετικές ομάδες. Η εξοικείωση με τους δείκτες της δυσλεξίας, τα διαδικτυακά τεστ διαλογής και η εφαρμογή των καλύτερων παιδαγωγικών προσεγγίσεων μπορεί να είναι ένα πρώτο βήμα για τη βουτιά στον κόσμο της δυσλεξίας.